

Barnavårdsmanlagstiftningen bör grundligt reformeras

Föreningen Sveriges Socialchefer har beretts tillfälle att yttra sig över ett par aktuella riksdagsmotioner; den ena gällande avskaffandet av barnavårdsmaninstitutioner m. m., den andra något av en översyn av lagbestämmelserna angående barnavårdsman. FSS remissvar följer nedan i sammandrag:

Under en följd av år har frågan om en omorganisation och effektivisering av barnavårdsmanarbetet varit aktuellt. Med hänsyn till att samhällsutvecklingen i många stycken starkt förändrat de ensamma mödrarnas situation har det framstått som ytterligt angeläget att en organisatorisk förändring kommer till stånd.

Möjligheterna att förordna och entlediga barnavårdsman för barn utom äktenskap har sedan tillkomsten av 1917 resp. 1939 års lag varit i stort sett oförändrad.

I de båda aktuella motionerna framhålls det diskutabla i att man nu, 50 år senare, alltjämt arbetar efter de förhållanden som rådde vid lagens tillkomst.

I den ena motionen hemställs att de obligatoriska barnavårdsmanförordnandena slopas och att barnavårdsnämnderna ålägges de uppgifter som nu åvilar barnavårdsmännen. Nämnden, som därmed övertar det ansvar som enligt nuvarande lagstiftning åvilar barnavårdsman, bör ha möjlighet att ge tjänsteman fullmakt att som rättslig företrädare för barnet verka för fastställande av barnets börd etc. Därefter skulle ärendet avföras.

I den andra motionen föreslås en grundlig översyn av lagbestämmelserna på detta område med en allsidig och förutsättningslös utredning rörande barnavårdsmaninstitutionen.

I den förstnämnda motionen framhålls att frågan om "att tillvarataga barnets rätt" inte torde eftersättas genom att barnavårdsnämnd träder i barnavårdsmans ställe. Det primära, säger motionärerna, måste vara att barnets börd blir fastställd och att frågan om underhållsbidrag får en tillfredsställande lösning. Detta kan ske genom bibehållen anmälningsplikt och ge-

nom att barnavårdsnämnd träder i barnavårdsmans ställe intill dess fastställande av börd och underhållsfrågan lösts.

Föreningen delar denna motionärernas uppfattning och vill för sin del bestämt hävda att det inte föreligger bärande skäl för att bibehålla det obligatoriska barnavårdsmanskapet.

Föreningen ansluter sig vidare till den uppfattningen att den nuvarande lagen med dess praxis att behålla barnavårdsmanskapet till 18 år måste betraktas som ett intrång i den personliga integriteten och ge den ogifta modern en icke önskvärd särställning.

Beträffande personliga barnavårdsmanförordnanden är det föreningens mening att sådana inte erfordras för att fullt tillfredsställande kunna fastställa faderskap och reglera underhållsplikt. Den befattningshavare eller den kommun som påbörjat ett ärende överlämnar normalt inte handläggningen till annan förrän ärendet slutförts i denna del.

Vidare är personliga barnavårdsmanförordnanden en direkt olägenhet då vikarier tjänstgör, eftersom förordnandet — som en följd av det personliga ansvaret — begränsar den för tillfället handläggande befattningshavarens agerande. Personliga barnavårdsmanförordnanden förorsakar dessutom onödiga administrationsproblem och extra skrivarbete så snart en befattning byter innehavare.

Förmedling av underhållsbidrag, liksom i förekommande fall utbetalning av bidragsförskott, ombesörjes numera på de flesta håll av andra än barnavårdsmännen. Kontorspersonal, ofta vid s.k. förmedlingskassor, är mer än barnavårdsman själv insatt i de aktuella problemen. Det bör observeras att barnavårdsmanens personliga (och ekonomiska) ansvar står kvar helt oförändrat. För denna verksamhet erfordras emellertid inte något barnavårdsmanförordnande. För begärde hem- eller äktenskapsskilda mödrar ofta barnavårdsman för att få del av förmedlingsservicen; många av dessa ärenden står på sina håll kvar. Nya förordnanden av detta slag torde emellertid inte förekomma numera.

Kurativt bistånd och annan service till ensamstående förälder och barn torde knappast bli sämre genom att barnavårdsmaninstitutionen försvinner. Den kommunala socialvården är orienterad mot sådan all-

mänt service-inriktad verksamhet med helhetssynen som en bärande princip. En personligt förordnad barnavårdsman strider också mot denna helhetssyn där det förutsättes att en tjänsteman skall handlägga samtliga ärenden oavsett vilken karaktär den sociala problematiken kan ha.

Socialvården bör svara för en utökad föräldraservice som riktar sig till olika föräldrakategorier. Det är av vikt att man därvid får personella resurser så att information och rådgivning kan givas med tillgång till erforderlig expertis och utan långa väntetider.

Sammanfattningsvis är det föreningens uppfattning att den helt föräldrade barnavårdsmanlagstiftningen grundligt bör reformeras.

Av såväl principiella som administrativa skäl bör inte enbart de personliga förordnandena utan hela

barnavårdsmaninstitutionen som företeelse upphöra. Ingen särskild utredning torde behöva belastas med att redigera den legala ramen för fastställande av faderskap, upprättande av avtal om underhållsbidrag etc. Barnavårdsnämndens ansvar och beslutsordning, reglerna för godkännande av erkännande/avtal etc. torde inte vara så komplicerade att hela frågan behöver utredas. Den kommunala socialvården och de människor den är satt att hjälpa och bistå blir mest lidande av en tidsutdräkt.

Föreningen Sveriges socialchefer delar således de värderingar och synpunkter som framföres i de här aktuella motionerna och förordar en snabb departementsutredning som kan leda till att lagförslag kan föreläggas 1970 års höstriktsdag.

Red. Sten Söderberg

Arbeterskyddet ses över

En allmän översyn av arbetarskyddslagstiftningen skall göras av sju sakkunniga tillkallade av socialministern. (Bemyndigande 20.2 1970). Rättschef Gunnar Danielson är ordförande. Övriga ledamöter: metallarbetare Sivert Andersson, förbundsjuristen Kerstin Gustafsson, TCO, ombudsman Leif Kjellstrand, LO, direktör Gunnar Larsson, Sveriges pappersindustrieförbund, direktör Gunnar Lindström, SAF, och generaldirektör Otto Westling, Arbeterskyddsstyrelsen, meddelar *Från departement och nämnder.*

Grundläggande regler om arbetarskyddet finns i dag i arbetarskyddslagen av år 1949 (1949:1). Kompletterande föreskrifter återfinns till största delen i arbetarskyddskungörelsen (1949:208). För arbetarskyddet betydelsefulla bestämmelser finns desutom i en rad andra författningar, bl a byggnadsstadgan, brandlagen, strålskyddslagen, giftförordningen samt författningarna om brandfarliga och explosiva varor.

Under den period av drygt tjugo år som arbetarskyddslagen varit i kraft har utvecklingen i socialt, tekniskt och ekonomiskt hänseende gått mycket snabbt. Detta har fått återverkningar på faktorer som är av betydelse för hälsan och säkerheten i arbetslivet heter det i direktiven.

Rationaliseringar, mekaniseringar och strukturförändringar har skapat en i många avseenden förändrad risksituation för arbetstagarna. Undersökningar som företagits av Landsorganisationen har visat att större delen av arbetstagarna upplever oro och osäkerhet inför hälsorisker på arbetsplatserna.

Nya yrkesfaror har tillkommit bl a som en följd av nya ämnen, tillverkningsmetoder, maskiner och anläggningar. Det har också skett en utveckling mot ökad arbetstakt, ökad utbredning av skiftarbete och nya former för arbetstidsförläggningen.

Ökade kunskaper om yrkeshygien och arbetsmedicin mm har samtidigt gjort det naturligt att

vidga arbetarskyddets ansvarsområde avsevärt.

Uppgiften för arbetarskyddet kan inte numera anses på samma sätt som förr begränsad till övervägande tekniska frågeställningar. De yrkeshygieniska och medicinska problemen på arbetsplatserna kräver stor uppmärksamhet. I enlighet härmed blir det i betydande utsträckning en angelägenhet för arbetarskyddet att beakta arbetstagarnas hela hälsosituation. Den nya produktionstekniken aktualiserar också i allt högre grad en skärpt övervakning från arbetarskyddets sida av att arbetslokaler, maskiner, arbetsmetoder och andra arbetsmiljöfaktorer anpassas till den mänskliga arbetskraftens fysiska och psykiska förutsättningar.

TCO om miljövården

När TCO:s nybildade ingenjörsoch naturvetarråd som ersätter det sedan 20 år tillbaka verkan- de ingenjörsrådet hade sitt första årsmöte i början av mars beslöt man att inrikta verksamheten på problemen teknik—människa—miljö. Problemen skall främst behandlas från fackliga aspekter